

**«С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті» КеАҚ жанындағы 6D110400 -«Фармация», 6D074800 - «Фармацевтикалық өндірістехнологиясы» мамандықтары бойынша
Диссертациялық кеңестің
2023 жылға арналған есебі**

1. Өткізілген отырыстар саны – 9.

2. Отырыстардың жартысынан азына қатысқан диссертациялық кеңестің мүшелері – жоқ.

Есепті кезеңде комиссияның 2 құрамы жұмыс істеді және ҚД тұрақты мүшелері ҚазҰМУ ректорының бұйрығымен бекітілді:

- 2019 жылғы 9 сәуірдегі №287 «Диссертациялық кеңестердің құрамын бекіту туралы»:

1. Датхаев У.М., фарм.ғ.д., профессор - төраға;

2. Устенова Г.О., фарм.ғ.д., профессор – төраға орынбасары;

3. Жакипбеков К.С., PhD, қауымдастырылған профессор - ғалым хатшы;

- 2021 жылғы 16 маусымдағы №313 «Диссертациялық кеңестердің тұрақты құрамын бекіту туралы»:

1. Датхаев У.М., фарм.ғ.д., профессор - төраға;

2. Устенова Г.О., фарм.ғ.д., профессор – төраға орынбасары;

3. Кожанова К.К., фарм.ғ.к., қауымдастырылған профессор – ғалым хатшы;

4. Жакипбеков К.С., PhD, қауымдастырылған профессор - мүшесі.

3. Әрбір қорғауға арналған диссертациялық кеңестің уақытша мүшелері проректормен келісім бойынша Диссертациялық кеңес төрағасының ұсынысы негізінде ректордың бұйрығымен бекітіледі. Диссертациялық Кеңестің барлық уақытша мүшелері отырыстарға қатысты.

4. Оқытуды ұйымдастыруды көрсететін докторанттардың тізімі.

«С.Д. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті» КеАҚ жанындағы 6D110400 – «Фармация», 6D074800 – «Фармацевтикалық өндіріс технологиясы» мамандықтары бойынша диссертациялық кеңесте 9 диссертациялық жұмыс қаралды (1-кесте), 5 докторант Қарағанды медицина университеті, 4 ҚазҰМУ-дің докторанттары болып табылады.

Кесте 1 – Докторанттар тізімі

№	Аты-жөні	Диссертация тақырыбы	Ұйым	Ғылыми кеңесшілері	Шетелдік ғылыми кеңесшілері	Қорғау күні
1	Бадекова Каракоз Жаилловна	Разработка технологии противомикробного и противокариесного средства с эфирным маслом душицы обыкновенной (<i>Origanum vulgare</i> L.)	«Қарағанды медицина университеті» КеАҚ	Атажанова Гаянэ Абдулкахимовна — х.ғ.д., профессор	Томас Касергиус — PhD, қауымдастырылған профессор	23.06.2023
2	Левая Яна Константиновна	Фармацевтическая разработка готовой лекарственной формы на основе биологически активных веществ шалфея степного	«Қарағанды медицина университеті» КеАҚ	Атажанова Гаянэ Абдулкахимовна — х.ғ.д., профессор	Зилфикаров Ифрат Назимович – фармацевтика ғылымдарының докторы, профессор	23.06.2023
3	Жұмабекова Айнұр Маратқызы	<i>Thymus</i> L. туысының жекелеген өкілдерінің биологиялық белсенді заттарын кешенді зерттеу және оларды медицинада қолдану перспективалары	«Қарағанды медицина университеті» КеАҚ	1. Ивасенко Светлана Александровна – фармацевтика ғылымдарының докторы, қауымдастырылған профессор 2. Ишмуратова Маргарита Юллаевна – биология ғылымдарының кандидаты., профессор	Людвичук Агнешка – PhD, қауымдастырылған профессор	24.06.2023
4	Оразбаева Перизат Зарухановна	Орталық Қазақстан флорасының тасшөп жебір ультрадыбыстық экстрактысының химиялық құрамы мен биологиялық қасиеттері, оны медицинада қолдану перспективалары	«Қарағанды медицина университеті» КеАҚ	1. Ивасенко Светлана Александровна – фармацевтика ғылымдарының докторы, қауымдастырылған профессор 2. Ахметова Сауле Балтабаевна – медицина ғылымдарының кандидаты., профессор	Скалица-Возняк Кристина — PhD, қауымдастырылған профессор	24.06.2023
5	Алламбергенова Зоя Бакбергенқызы	Алатау бәйшешегінің (<i>Crocus alatavicus</i> L.) фармакогностикалық талдауы және интродукциясының технологиялық аспектілері	«С.Ж. Асфендияров атындағы Қазак ұлттық медицина университеті» КеАҚ	1. Сакипова Зуриядда Бектемировна – фарм.ғ.д., профессор 2. Алиев Нысанали Ужетбаевич – х.ғ.д.	Krystyna Skalicka-Woźniak — PhD	24.06.2023

6	Тулбаев Ерболат Абибиллаевич	Орталық Қазақстан аумағында өсетін <i>Filipendula vulgaris</i> , <i>Filipendula ulmaria</i> фармакогнозиялық зерттеу және медицинада қолданудың болашағы	«Қарағанды медицина университеті» КеАҚ	1. Лосева Ирина Викторовна -б.ғ.к., қауымдастырылған профессор 2. Ишмуратова Маргарита Юллаевна - б.ғ.к., профессор	Вирджина Кукала-Кох-PhD, профессор	28.10.2023
7	Койлыбаева Молдир Кудайбергеновна	Пробиотигі бар коллагенді мембрананы алу технологиясы, биологиялық зерттеу және стандарттау»	«С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті» КеАҚ	1. Устенова Гульбарам Омаргазиевна – фарм.ғ.д., профессор 2. Мустафина Камиля Камаловна – м.ғ.к., доцент	Malgorzata Sznitowska – профессор	08.12.2023
8	Рахымбаев Нұрғали Аманбайұлы	Сасық құрай (<i>Ferula asafoetida</i> L.) экстракты негізінде дәрілік қалып алудың фармакогностикалық және технологиялық аспектілері	«С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті» КеАҚ	1. Омарова Роза Амиржановна – х.ғ.д., профессор 2. Датхаев Убайдилла Махамбетович – фарм.ғ.д., профессор 3. Сағындықова Баян Ахметовна – фарм.ғ.д., профессор 4. Мырзақожа Диас Асылбекұлы – х.ғ.д., профессор	Hidetoshi Sato – PhD, профессор	09.12.2023
9	Арыкбаева Алия Бахытқызы	«Жазық жапырақты көкбас өсімдігінің (<i>Eryngium planum</i> L.) және оның негізіндегі препараттарды фармацевтикалық және фармакологиялық зерттеулер	«С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті» КеАҚ	1. Устенова Гульбарам Омаргазиевна – фарм.ғ.д., профессор 2. Шарипов Камалидин Орынбаевич – б.ғ.д., профессор 3. Бейсебаева Улжан Турсункуловна – м.ғ.к., профессор	Каухова Ирина Евгеньевна - фарм.ғ.д., профессор	09.12.2023

4. Есепті жыл ішінде Кеңес қараған диссертацияларға қысқаша талдау:

1. Бадекова Каракоз Жаиловна – Разработка технологии противомикробного и противокариесного средства с эфирным маслом душицы обыкновенной (*Origanum vulgare* L.)

Диссертациялық жұмыс ультрадыбыстық кавитация жағдайында алынған эфир майы мен кәдімгі ореганоның құрғақ сығындысы негізінде кариеске қарсы, қабынуға қарсы және микробқа қарсы аралас стоматологиялық гельдің құрамын, технологиясын және стандарттауын әзірлеуге арналған.

Ғылыми жаңалығы:

- алғаш рет өсімдік эфир майларының тәжірибелік үлгілерінің тіс жегіге қарсы әсері зерттелді, Киикоты (*Origanum vulgare* L.) эфир майы *Streptococcus mutans* биоқабықшасының түзілуін тежейтіні анықталды, яғни тіс жегіге қарсы айқын әсері бар және жаңа стоматологиялық препаратты жасау үшін перспективті фармацевтикалық субстанция болып табылады;

- алғаш рет гель түріндегі Киикоты (*Origanum vulgare* L.) негізіндегі микробқа қарсы және кариеске қарсы әсер ететін жаңа біріктірілген препараттың құрамы әзірленді;

- алғаш рет Киикотынан (*Origanum vulgare* L.) алынған заттар негізінде микробқа қарсы және тіс жегіге қарсы әсері бар гелдің технологиясы жасалды;

- алғаш рет Киикоты (*Origanum vulgare* L.) негізінде әзірленген дәрілік өнімнің сапасын бақылау әдістері әзірленді; біріктірілген гелдің сақтау мерзімі мен сақтау шарттары анықталды.

Қорғау тілі: орысша

2. Левая Яна Константиновна – Фармацевтическая разработка готовой лекарственной формы на основе биологически активных веществ шалфея степного.

Диссертацияның өзектілігі.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында шалфей тұқымдас өсімдіктердің 8 түрі өседі. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік фармакопоеясына қабынуға қарсы және антисептикалық агент ретінде қолдануға ұсынылатын дәрілік шалфей (*Salvia officinalis*) енгізілген, сондай-ақ жоғарғы тыныс жолдарының аурулары, күйіктер немесе тері аурулары кезінде жараларды емдейтін құрал кезінде қолданылады.

Ғылыми жаңалық

Қазақстан Республикасында алғаш рет:

- фармакогностикалық талдау жүргізілді және *Salvia stepposa* Des.- Schost өсімдік шикізатының сапа көрсеткіштері бағаланды, тұрақтылығы зерттелді, нормативтік құжаттаманың жобасы әзірленді;

- *Salvia stepposa* Des.-Schost ультрадыбыстық және микротолқынды экстракцияны жүргізді, үлгінің максималды белсенділігін сақтай отырып, алудың оңтайлы әдісін анықтады;

- *Salvia stepposa* Des.-Schost негізінде таблеткалар түріндегі дайын дәрілік

форма әзірледі;

- *Salvia stepposa* Des.-Schost жапырақтарынан құрғақ сығынды алу технологиясы әзірленді және сапа көрсеткіштері бағаланды, тұрақтылығы зерттелді, зертханалық регламент әзірленді;

- эксперименттік, физика-химиялық, технологиялық зерттеулер негізінде Қазақстан Республикасының аумағында өсетін *Salvia stepposa* Des.- Schost бойынша айқын фармакологиялық белсенділігі бар жаңа препараттың оңтайлы құрамы мен өндіру технологиясы әзірленді;

- сапа спецификациясы әзірленді және таблеткалар түріндегі дайын дәрілік түрді стандарттау жүргізілді, тұрақтылығы зерттелді, нормативтік құжаттаманың жобасы әзірленді.

Қорғау тілі: орысша

3. Жұмабековой Айнұр Маратқызы – *Thymus* L. туысының жекелеген өкілдерінің биологиялық белсенді заттарын кешенді зерттеу және оларды медицинада қолдану перспективалары

Жұмыс тимьян шөптерінің эндемикалық түрлерінің биологиялық белсенді заттарын зерттеуге арналған (*Thymus crebrifolius* Klok.), қырылған тимьян (*Th. rasitatus* Klok.), шөлді тимьян (*Th. eremita* Klok.) және медицинада қолдану үшін іс жүзінде құнды қасиеттері бар үлгілерді таңдау.

Жұмыстың ғылыми жаңалығы:

– алғаш рет жапырақты тасшөптіңнің, қырылған тасшөптіңнің және шөлді тасшөптіңнің эндемикалық түрлеріне фармакогностикалық зерттеу жүргізілді, сыртқы белгілері мен микроскопиялық сипаттамалары сипатталды;

– алғаш рет өсімдік шикізатының жапырақты тасшөптің, қырылған тасшөптің және шөлді тасшөптен алынған экстрактивті заттардың мөлшерін алу үшін ультрадыбыстық экстракциясы пайдаланылды;

– алғаш рет HPLC-UV және HPLC-MS/MS көмегімен жапырақты тасшөптің, қырылған тасшөптің және шөлді тасшөптіңнің ультрадыбыстық экстрактының флавоноидтары мен фенол қышқылдарын зерттеу жүргізілді;

– жүргізілген биоскрининг нәтижесінде жапырақты тасшөптіңнің ультрадыбыстық экстракты грам-оң бактериялардың 6 штаммына (*Staphylococcus aureus* екі штаммы, *Staphylococcus epidermidis*, *Micrococcus luteus*) қарсы айқын микробқа қарсы белсенділікті көрсететіні алғаш рет анықталды. *Bacillus subtilus pneumoniae*, *Streptococcus pyogenes*), грамтеріс бактериялардың 2 штаммы (*Klebsiella pneumoniae*, *Proteus mirabilis*) *Candida albicans*, *Candida krusei* саңырауқұлақтарының 2 штаммының өсуін тежейді және бактерияға қарсы айқын әсер етеді;

– биоскрининг деректері бойынша алғаш рет қырылған тасшөптіңнің ультрадыбыстық экстрактының грам-позитивті бактериялардың 3 штаммына (*Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, *Streptococcus pneumoniae*, өсінді тудыратын) қарсы айқын микробқа қарсы белсенділігі бар екені анықталды. *Micrococcus luteus*, *Bacillus cereus* 1 бактериясы (*Klebsiella pneumoniae*), *Candida albicans* саңырауқұлағының өсу тежелуін тудырады және *Helicobacter pylori*-ге

қарсы айқын бактерицидтік әсер етеді;

– алғаш рет шөлді тасшөптің ультрадыбыстық экстракты грамтеріс бактериялардың (*Klebsiella pneumoniae*) 1 штаммына қарсы айқын микробқа қарсы белсенділік танытатыны, грам оң бактериялардың (*Micrococcus luteus*, *epidermidis*, *Staphylococ*.) 4 штаммының өсуін тежейтіні анықталды. *Staphylococcus aureus*, *Helicobacter pylori*-ге қарсы бактерицидтік әрекеті анықталды;

– алғаш рет «Бронхикум С» эталондық препаратына қақырық түсіретін әсері жақын қырылған тасшөптің ультрадыбыстық экстракты көрсетілген, жапырақты тасшөптің ультрадыбыстық экстракты салыстыру препаратынан 1,5 есе төмен екені анықталды. Шөлді тасшөптің қақырық түсіретін белсенділігі жоқ;

– *in vivo* экспериментінде жедел уыттылықты зерттеу нәтижелері бойынша жапырақты тасшөптің ультрадыбыстық экстрактының субстанциясы «Практикалық уытты емес» (уыттылықтың V классы) тобына жататыны анықталды;

– жапырақты тасшөптің ультрадыбыстық экстракты субстанциясын алу технологиясы әзірленді;

– «Жапырақты тасшөптің шөбі» дәрілік өсімдік шикізатына арналған НҚ жобасы, тасшөптің ультрадыбыстық экстрактының субстанциясына, НҚ жобасы және алудың зертханалық ережелері түріндегі нормативтік құжаттар әзірленді.

Қорғау тілі: орысша

4. Оразбаева Перизат Зарухановна – Орталық Қазақстан флорасының тасшөп жебір ультрадыбыстық экстрактысының химиялық құрамы мен биологиялық қасиеттері, оны медицинада қолдану перспективалары.

Бұл диссертация Орталық Қазақстанның сусымалы флорасының тимьянның фармакогностикалық зерттеуге, медицинада қолдану үшін полифенол қосылыстарының сомасын алудың ұтымды әдісі мен технологиясын жасауға арналған.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы:

- Алғаш рет сыртқы белгілерге, микроскопиялық сипаттамаларға сәйкес, Қазақстан Республикасының Қарағанды облысының популяцияларында жиналған емдік тасшөп жебір дәрілік өсімдік шикізатына (*Thymus serpyllum* L.) салыстырмалы фармакогностикалық зерттеу жүргізілді, тауарлық талдау нәтижелері, екі үлгі де Қазақстан Республикасының ГФ-на сәйкес келеді, сонымен бірге эфир майының саны мен құрамы бойынша, сондай-ақ негізгі топтардың сандық құрамы бойынша тасшөп жебір шөбінің екі химотипі арасында эфир майының мөлшері мен компоненттік құрамы бойынша, сондай-ақ биологиялық белсенді заттардың негізгі топтарының сандық құрамы бойынша айтарлықтай айырмашылықтар анықталды.

- ультрадыбысты қолдана отырып, тасшөп жебір шөбінен экстрактивті заттардың қосындысын алудың жаңа әдісі жасалды; • алғаш рет ЖТСХ-УК және

ЖТСХ - МС/МС әдісімен екі тасшөп жебірдің хемотиптерінің ультрадыбыстық экстракттарының полифенолды қосылыстарының химиялық құрамы зерттелді, барлығы 15 фенолдық қосылыстар анықталды, олардың бесеуі фенол қышқылдары, оны – флавоноидтар болды;

- тасшөп жебірдің ультрадыбыстық экстракттар өндірудің тиімді, үнемді және экологиялық таза технологиясы жасалды; • жүргізілген биоскринингтің нәтижесінде алғаш рет Қарқаралы тауорман бөктерінен жиналған тасшөп жебірдің ультрадыбыстық экстракттарының *Helicobacter pylori* бактерияға қарсы айқын бактерицидтік әсері бар екендігі, сонымен қатар айқын 5 грам-бактерия штамдары (*Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, *Micrococcus luteus*, *Bacillus subtilis*), 2 грам-бактерия штамдары (*Klebsiella pneumoniae*, *Proteus mirabilis*) антимиқробқа қарсы белсенділігі анықталды. Сонымен қатар, ол «Бронхикум С» препаратымен салыстыруға болатын қақырық түсіретін әсерге ие;

- биоскрининг мәліметтері бойынша алғаш рет Корнеев орманынан жиналған тасшөп жебірдің ультрадыбыстық экстрактының *Helicobacter pylori*ге қарсы айқын бактерицидтік әсері бар екендігі анықталды, бірақ ол тек 3 грам оң штаммына (*Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, бұл *Micrococcus luteus*, *Bacillus subtilis*, *Bacillus cereus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Streptococcus pyogenes* өсуін тежейді), 2 грам-теріс бактерия штамдары (*Klebsiella pneumoniae*, *Proteus mirabilis*), сондайақ *Candida albicans* саңырауқұлақтарының өсуін тежейді. Қақырық түсіретін әсері бойынша ол «Bronchicum С» препараттан төмен.

- *in vivo* экспериментінде тасшөп жебірдің екі химиялық қосылысының ультрадыбыстық экстракттары диклофенак натрийдің эталондық препаратымен салыстырылатын қабынуға қарсы белсенділікке ие екендігі анықталды;

- *in vivo* экспериментінде өткір уыттылықты зерттеу нәтижелері бойынша тасшөп жебірдің ультрадыбыстық экстракттарының «іс жүзінде уытты емес» (уыттылықтың V класы) тобына жататындығы және мутагенді әсер көрсетпейдігі анықталды;

- тасшөп жебірдің ультрадыбыстық экстракттар субстанцияларына стандарттау жүргізіліп, сапа спецификациясы жасалынды.

Қорғау тілі: орысша

5. Алламбергенова Зоя Бақбергенқызы – Алатау бәйшешегінің (*Crocus alatavicus* L.) фармакогностикалық талдауы және интродукциясының технологиялық аспектілері.

Бұл диссертацияда *Crocus alatavicus* шикізатының фармакогностикалық зерттеуі және GACP талаптарына сәйкес интродукциялау технологиясын жасау қарастырылған.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы

Алғаш рет:

- зерттелетін түрді фармакопоялық талаптар шеңберінде сәйкестендіруге мүмкіндік беретін *Crocus alatavicus* өсімдік шикізатының морфологиялық және

анатомиялық диагностикалық белгілері анықталды;

- заманауи физика-химиялық әдістермен (ЖЭСХ-МС, ЯМР-МС және ГХ-МС) *Crocus alata* өсімдік шикізатының химиялық құрамына зерттеу жүргізілді, бұл зерттеулер біріншілік және екіншілік метаболиттерге жататын өсімдік шикізаты құрамындағы 60-қа жуық қосылыстарды анықтауға мүмкіндік берді. ЖЭСХ-ESI-QTOF-МС талдау нәтижесі 22 қосылыстарды: флавоноидтарды (кемпферол және оның туындылары, кверцитин, рутозид, астрагалин, никотифлорин, акацетин), органикалық қышқылдарды (глюкон, алма, лимон және карбоксиванил қышқылдары), антрахинон (эндокроцин), монотерпеноидтарды (ДН-крокусатин F, крокусатин F) анықтауға мүмкіндік берді. Кемпферол туындылары барлық анықталған флавоноидтардың 96,5% құрайтыны анықталды. 3 Каротиноидтар (кроцин, β -каротин, зеаксантин) және 7 монотерпеноидтар (β -изофорон, 4-оксоизофорон, β -пинен, 1,8-цинеол, 4-оксисафранал, пикрокроцин, сафранал) идентификацияланды. ГХ-МС көмегімен 13 май қышқылдары (миристин, пентадекан, пальмитин, пальмитолеин, стеарин, олеин, линоль, арахидон, эйкозан, эйкозен, эйкозендиен, эйкозотриен, линолен қышқылдары), 4 фенол қышқылдары (3,5-диметокси-4-оксикорич, 3,4-диоксикорич, 3-метокси-4-оксикорич, 4-оксикорич қышқылдары) және 20 амин қышқылдары (глутамин, аспарагин қышқылдары, аланин, пролин, лейцин, серин, тирозин, аргинин, фенилаланин, глицин, треонин, лизин, валин, изолейцин, триптофан, гистидин, метионин, диаминовалериан қышқылы, цистеин, оксалилдиаминопропион қышқылы) анықталды. Анықталған кемпферол және β -каротин зерттелетін объектінің химиялық маркерлері ретінде *Crocus alata* шикізатын стандарттауда қолданылды;

- *Crocus alata* өсімдік шикізатының қауіпсіздігі мен биологиялық белсенділік профилі, оның ішінде бактерияға, ашытқы саңырауқұлақтарына, вирусқа және ісікке қарсы белсенділіктері дәлелденді;

- GACP қағидаттарына сәйкес *Crocus alata* өсімдігін тұқымнан көбейту әдісімен интродукциялау технологиясы жасалынды. Жаңалық Қазақстан Республикасының пайдалы модельдерінің Мемлекеттік реестрінде 09.08.2021 жылы тіркелген «Алатау бәйшешегін тұқымнан өсіру тәсілі» №6737 пайдалы модель патентімен расталды (Қосымша А).

- жабайы және интродукцияланған *Crocus alata* шикізатының химиялық құрамына салыстырмалы талдау жүргізілді.

Қорғау тілі: қазақша

6. Тулебаев Ерболат Абибиллаевич – Орталық Қазақстан аумағында өсетін *Filipendula vulgaris*, *Filipendula ulmaria* фармакогнозиялық зерттеу және медицинада қолданудың болашағы.

Бұл диссертацияда *Crocus alata* шикізатының фармакогностикалық зерттеуі және GACP талаптарына сәйкес интродукциялау технологиясын жасау қарастырылған.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы

- алғаш рет Орталық Қазақстан аумағында өсетін *Filipendula vulgaris* және

Filipendula ulmaria дәрілік өсімдік шикізаттарының фармакогностикалық талдауы және сапа көрсеткіштерін бағалау жүргізілді, НҚ жобалары жасалды;

- алғаш рет Орталық Қазақстан аумағында Filipendula vulgaris және Filipendula ulmaria шөптерінің шикізат қорларына бағалау жүргізілді;

- алғаш рет Filipendula vulgaris және Filipendula ulmaria қою экстракттарын ультрадыбыстық әдіспен алу әдісі жасалды;

- алғаш рет ультрадыбыстық әдіспен алынған Filipendula vulgaris және Filipendula ulmaria қою экстракттарының химиялық құрамы зерттелді;

- алғаш рет Filipendula vulgaris және Filipendula ulmaria алынған экстракттардың биологиялық қасиеттері зерттелді; Жүргізілген зерттеулердің жаңалығы Қазпатенттің (QAZPATENT) өнертабыстарға екі өтінімімен расталады:

- «Микробқа қарсы және антиоксиданттық белсенділігі бар шегіршінді тобылғы (Filipendula ulmaria) сығындысын алу тәсілі» 06.01.2023 жылғы № 2023/0007.1 өнертабыс патентіне өтінім (мәртебесі: ресми сараптаманың оң нәтижесі бар, мәні бойынша сараптама сатысында);

- «Микробқа қарсы және антиоксиданттық белсенділігі бар қарапайым тобылғы (Filipendula vulgaris) сығындысын алу тәсілі» 07.02.2023 жылғы № 2023/0082.1 өнертабыс патентіне өтінім (мәртебесі: ресми сараптаманың оң нәтижесі бар, мәні бойынша сараптама сатысында).

Қорғау тілі: орысша

7. Койлыбаева Молдир Кудайбергеновна – Пробиотигі бар коллагенді мембрананы алу технологиясы, биологиялық зерттеу және стандарттау.

Бұл диссертацияда *Bacillus* spp. штамдарын бөліп алу, сәйкестендіру және олардың негізінде коллагенді мембрананың фармацевтикалық негіздемесін жасау қарастырылған

Зерттеудің ғылыми жаңалығы

Алғаш рет:

- *Bacillus* spp. штамдарының морфологиялық, культуралдық, биохимиялық және молекулалық генетикалық қасиеттері анықталынды.

- *Bacillus* spp. штамдарының патогенді және шартты патогенді штамдарға қарсы антагонисті белсенділігі, антибиотикке төзімділігі және өмірге қабілеттілігіне зерттеу жүргізілді.

- "Бациколл" шартты атауындағы коллагенді мембрананың оңтайлы құрамы мен тиімді технологиясы құрастырылды және сапасын бағалау, сақтау уақытындағы тұрақтылығына зерттеулер жүргізілді.

- «Бациколл» шартты атаудағы коллагенді мембрананың қауіпсіздігі және жараны жазатын фармакологиялық әсері анықталынды.

Қорғау тілі: қазақша

8. Рахымбаев Нұрғали Аманбайұлы – Сасық құрай (*Ferula asafoetida* L.) экстракты негізінде дәрілік қалып алудың фармакогностикалық және

технологиялық аспектілері».

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. ҚР ДСМ «Дені сау ұлт» әрбір азамат үшін сапалы және қолжетімді денсаулық сақтау» ұлттық жобасы отандық фармацевтикалық өнімнің үлесін 2025 жылы 50%-ға дейін ұлғайтуға бағытталған. Жобаның негізгі міндеттері фармацевтика және медицина өнеркәсібі үшін кадрлық және ғылыми әлеуетті жоғарылату, дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың отандық өндірісін дамыту болып табылады

Зерттеудің ғылыми жаңалығы

Алғаш рет Қазақстанда:

- Түркістан облысында өсетін сасық қурай өсімдігінің жерасты бөлігінің сапа көрсеткіштері мен тұрақтылығы анықталып, стандартталды;

- Сасық қурай өсімдігінің жерасты бөлігінен көмірқышқылды экстракт алу технологиясы жасалды және өткір уыттылығы бағаланды, микробқа қарсы айқын белсенділігі дәлелденді;

- Сасық қурай көмірқышқылды экстракты негізінде микробқа қарсы гель алу технологиясы жасалды және стандартталды.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы «Ұлттық зияткерлік меншік институты» РМҚ 20.08.2021 жылғы тіркеу номері №35010 «Сасық қурай (*Ferula asafoetida* L.) тамырынан көмірқышқылды экстракт алу тәсілі» өнертабысқа патентімен расталды.

Қорғау тілі: қазақша

9. Арыкбаева. Алия Бахытқызы – Жазық жапырақты көкбас өсімдігінің (*Eryngium planum* L.) және оның негізіндегі препараттарды фармацевтикалық және фармакологиялық зерттеулер.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Фармацевтика және медицина өнеркәсібін дамытудың Кешенді жоспарында бірқатар жаңа ірі фармацевтикалық өндірістерді іске қосу жоспарлануда, бұл дәрілік заттар өндірісінің көлемін ұлғайтуға, жоғары білікті мамандар даярлауға және олар үшін тұрақты жұмыс орындарын құру. Осыған байланысты отандық өсімдік шикізаты мен олардың негізіндегі дәрілік заттардан алынған жаңа фармацевтикалық субстанцияларды зерттеу өзекті болып табылады. Бүкіл әлемде денсаулық сақтау саласы өсімдік тектес дәрі-дәрмектерге деген қызығушылықтың артуымен және оларды медицинада қолданудың ғасырлар бойғы тәжірибесімен сипатталады. Зерттеудің ғылыми жаңалығы

- Қазақстанда алғаш рет аз зерттелген *Eryngium planum* L. дәрілік өсімдік шикізатына фармакогностикалық талдау жүргізілді;

- *Eryngium planum* L. экстракт алу және стандарттау үшін оңтайлы технология әзірленді;

- *Eryngium planum* L. CO₂ экстракциялау әдісі көмегімен алынған қою экстрактысы бар спрей құрамының оңтайлы технологиясы және оны стандарттау әзірленді;

- *Eryngium planum* L. экстракты және оның негізіндегі спрейдің қауіпсіздігі

мен белсенділігі зерттелді, сондай-ақ экстракты және оның негізіндегі спрейдің *in vitro* әдісімен микробқа қарсы әсері дәлелденді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы 16.03.2021 ж. Қазақстан Республикасының өнертабыстарының мемлекеттік тізімінде тіркелген № 6397 «Жазық жапырақты көкбас дәрілік өсімдік шикізатының (*Eryngium planum* L.) жер үсті бөлігінен көмірқышқылды экстрактісін алу әдісі» өнертабыс патентімен расталды.

Қорғау тілі: орысша

5. Ресми рецензенттердің жұмысын талдау:

Диссертациялық жұмыстарды қарау кезінде диссертациялық Кеңес мүшелерінің шешімімен 15 ресми рецензент тағайындалды. Рецензенттер қарастырылып отырған диссертация тақырыбын зерттеуде маңызды жұмыс жасаған және мамандықтың шифрына сәйкес келетін ғалымдарды мақұлдады. Рецензенттерді іріктеу кезінде ғылыми кеңесшілер мен рецензенттердің Тәуелсіздік қағидаты сақталды. Диссертацияға теріс пікірлер болған жоқ. Барлық рецензенттер диссертацияларды қорғауға қатысты.

Төменде диссертациялық жұмыстарды бағалауға тартылған рецензенттердің тізімі берілген:

1. Сағындықова Баян Ахметовна – фарм.ғ.д., профессор, «Оңтүстік Қазақстан Медицина Академиясы» АҚ дәрілер технологиясы кафедрасының меңгерушісі, (Шымкент қ., ҚР).

2. Махатова Балжан Галымжановна – PhD, С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ» КеАҚ, Инженерлік пәндер және тиісті практикалар кафедрасының доценті, (Алматы қ., ҚР).

3. Жапаркулова Карлыгаш Алтынбековна – PhD, қаумдастырылған профессор, С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ» КеАҚ, Биотехнология және жалпы химиялық технологиялар кафедрасының меңгерушісі, (Алматы қ., ҚР).

4. Сатмбекова Динара Канатовна – PhD, «Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ» КеАҚ іргелі медицина кафедрасының доценті, (Алматы қ., ҚР).

5. Устенова Гульбарам Омаргазиевна – фарм.ғ.д., профессор, «С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті» КеАҚ, фармацевтикалық технология кафедрасының меңгерушісі (Алматы қ., ҚР);

6. Орынбасарова Кульпан Кенжебаевна – фарм.ғ.к., қаумдастырылған профессор, «Оңтүстік Қазақстан Медицина Академиясы» АҚ Фармакогнозия және ботаника кафедрасының меңгерушісі, (Шымкент қ., ҚР).

7. Сакипова Зуриядда Бектемировна - фарм.ғ.д., профессор, С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ КеАҚ Фармация мектебінің деканы (Алматы қ., Қазақстан Республикасы);

8. Шукирбекова Алма Боранбековна – фарм.ғ.д., профессор, Фармация мектебінің деканы, «Астана медицина университеті», (Астана қ., ҚР);

9. Тулемисов Сакен Кутимханович — PhD, «Жанға Шипа» ЖШС бас директоры (Шымкент қ., ҚР);

10. Киекбаева Лашын Нуртасовна — PhD, С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ КеАҚ Фармацевтикалық технология кафедрасының доценті (Алматы

қ., Қазақстан Республикасы).

11. Анна Малм – PhD, профессор, Люблин Медициналық университетінің микробиология кафедрасының меңгерушісі (Люблин қ., Польша);

12. Джумагазиева Ардак Бисенбаевна – PhD, «Инфекцияға қарсы препараттардың ғылыми орталығы» АҚ, микробиология лабораториясының меңгерушісі (Алматы қ., ҚР).

13. Шертаева Клара Жолбарысовна – фарм.ғ.д., профессор, «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ фармация ісін ұйымдастыру және басқару кафедрасының меңгерушісі, (Шымкент қ., ҚР);

14. Омырзаков Манас Токтасынович – PhD, «GxP Training» ЖШС директоры, (Алматы қ., ҚР).

15. Бекежанова Толкын Слямовна – PhD, С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ» КеАҚ, Инженерлік пәндер және тиісті практикалар кафедрасының доценті, (Алматы қ., ҚР).

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар.

- Қазақстанның өнеркәсіптік кәсіпорындарының бәсекеге қабілетті өнімдерін шығару бойынша ғылыми жобаларды жүзеге асыру үшін докторанттардың ғылыми тақырыптарын оқу немесе өндіріс процесіне енгізу қажет.

7. Мамандықтар (кадрларды даярлау бағыттары) контекстінде бейіні бойынша философия докторы (PhD), доктор ғылыми дәрежесін алуға арналған диссертациялар саны:

- қорғауға қабылданған диссертациялар (соның ішінде басқа ЖОО докторанттары) – 9;

- караудан шығарылған диссертациялар (соның ішінде басқа ЖОО докторанттары) – 0;

- рецензенттерден теріс пікірлер алған диссертациялар (соның ішінде басқа ЖОО докторанттары) – 0;

- қорғау нәтижелері бойынша теріс шешімі бар диссертациялар (соның ішінде басқа ЖОО докторанттары) – 0.

Диссертациялық кеңестің
төрағасы

Датхаев У.М.

Диссертациялық кеңестің
ғалым хатшысы

Кожанова К.К.

Мөр
« 05 » қаңтар 20 24 жыл

күні